ANG Paghimakas
Pahayagan sang Partido Komunista sang Pilipinas ✭ Isla sang Negros
Ginaubayan sang Marxismo-Leninismo-Maoismo
HUNYO 2024
ISPESYAL NGA ISYU

Rebolusyon ang solusyon sa nagkagrabeng krisis nga mugna sa paghari sa imperyalismong US

SA DUL-AN DUHA KA TUIG nga ilehitimong paghari, nahimong matinud-anong papet sa imperyalismong US si Marcos Jr. Iyang gitukod ang usa ka pasista ug huyang nga neokolonya nga migamit og terorismo sa estado aron ipabilin ug dugang palapdon ang pagpatuman sa neoliberal nga mga polisiyang pang-ekonomiya sa Pilipinas.

Ang kining mga *neoliberal* nga mga polisiya naglakip sa pagpaubos sa suhulan, pagguba sa seguridad sa trabaho, pag-iban sa mga buhis sa mga dagkung langyaw'ng korporasyon, pagliberalisa sa negosyo ug kapital, pagpribatisa sa maganansyahang mga pangpublikong kabtangan, pagwagtang sa mga regulasyon nga nanalipod sa pamuo, kababayen-an ug sa kinaiyahan, ug pagbutang sa ekonomiya sa Pilipinas ilawom sa kontrol sa mga langyaw'ng monopolyong korporasyon. Resulta niini ang pagkaguba sa lokal nga produktibong pwersa, paghikaw sa katawhan sa ilang kahimanan sa produksyon hilabi na ang yuta, ug paghuyang sa lokal nga ekonomiya.

Gipanghambog ni Marcos Jr ang paglambo sa ekonomiya sa Pilipinas pinaagi sa iyang paglaag-laag sa lain-laing mga nasud para sa mga "kasabutang pang-ekonomiya" nga nagpalig-on pa sa mga iskema sa liberalisasyon, pribatisasyon ug deregulasyon. Sa pikas bahin, tinuyo niyang giguba ang kinabuhi ug panginabuhian sa kadaghanan sa katawhang Pilipino—ang mga mag-uuma ug mamumuo. Ang mga mersenaryong Armed Forces of the Philippines (AFP) ug Philippine National Police (PNP) ang nagpasiguro nga walay mobabag sa pagpatuman

"Rebolusyon..." sundan sa pahina 2

"Rebolusyon..." gikan sa pahina 1

sa interes sa imperyalismong US ug mga kaalyado niining gamhanang mga nasud.

Katalagman ang dala sa *neoliberal* nga mga proyekto sa katawhan ug kalikupan. Sa isla sa Negros, gi-abog sa mga makadaut nga mina sa Sipalay City, Negros Occidental ug sa Santa Catalina, Negros Oriental ang mga komunidad sa mag-uuma aron mangita og mga bililhong minerales. Sa madugay nang kasinatian sa mga mag-uuma nga biktima sa mga dagkung kompaniya sa mina, tungod sa makadaut nga mina naguba ang kaniadtong mga tabunok nga kayutaan, nawala ang mga kalasangan ug nahimong hugaw ug tayaon ang mga kasapaan. Ang daghang proyekto sa *quarry* sa tibuok isla sa Negros mingguba usab sa mga suba ug nagresulta sa kusog nga pagbaha.

Ang reklasipikasyon ug pagkombertir sa gamit sa yuta gikan sa agrikultural paingon sa komersyal nga gamit, solar farms, ekoturismo, mga plantasyon sa mga pang-eksport nga tanom ug uban pang dili produktibong gamit nagbunga sab sa kuyanap nga pagpangilog sa yuta sa mga mag-uuma ug pagguba sab sa ilang panginabuhian.

Ang plantasyon sa *oil palm* sa Candoni, Negros Occidental nagtulod sa mga mag-uuma nga mobiya sa pagtanom og humay ug mais baylo ang *oil palm*. Nagsaad og dakung ganansya sa mga mag-uuma apan sa luyo niini ang bangkarote nga kaugmaon ug dili na mapuslan nga yuta. Samtang, gitumong sa Tamlang Valley Zone of Peace ang liboan ka ektarya sa kalasangan sa lungsod sa Santa Catalina ug mga kasikbit nga lungsod para sa eko-turismo ug operasyon sa mina nga makaapekto sab sa daghang mga komunidad sa mag-uuma ug lumad.

Ang mga proyekto sa reklamasyon sa mga sentrong syudad sa isla (Bacolod City sa Negros Occidental ug Dumaguete City sa Negros Oriental) mopalayas sa tagnapulo ka libong mga Negrosanon ug moguba sa mga baybayon ug dagat nga gisaligan sa panginabuhian sa mga mananagat ug pinuy-anan sa daghang mga kinabuhi sa ilawom sa dagat. Dugang pa, kasumpay sa planong Super City sa Bacolod ang pribatisasyon ug komersyalisasyon sa mga serbisyo publiko sama sa tubig, kuryente ug "modernisasyon" sa pangpublikong transportasyon. Ang PUV modernization program nga padayong gi-away sa mga gagmay'ng opereytor ug mga drayber ang hingpit nga kontrakabus ug pabor sa mga dagkung negosyo.

Partikular nga dugay nang pabug-at sa katawhan sa Negros ang malupigon ug mapahimuslanong sistema sa *monocrop* nga ekonomiya sa kalamay. Dugang pa niini nga gipuga ang mga maguuma ug mamumuo sa katubhan pinaagi sa importasyon sa libolibong tonelada sa kalamay ug pagtigom sa mga kartel sa mga sinakong kalamay aron maniobrahan ang presyo niini sa merkado nga nagmugna ug dili masulbad nga krisis.

Gipaantus sa mga nahisgutang mga *neoliberal* nga katuyoan ang katawhan sa Negros, sa kasyudaran man o sa kabukiran. Ang terorismo sa estado nga nagmugna og dili maihap nga mga paglapas sa tawhanong katungod ang naghatod sa mga *neoliberal* nga proyekto hilabi na sa kabukiran.

Ang kampanya sa pagpanumpo ug kontrarebolusyon sa AFP, PNP ug National Task Force (NTF)-Elcac, susama sa neoliberalismo, nagsabwag og walay tupong nga kadaut sa katawhan pinaagi sa mga *air strike*, pagpamomba, istraping, pagmasaker ug pagpatay, pagtortyur, iligal nga pag-aresto, pagpangawat,

"Rebolusyon..." sundan sa pahina 3

HUNYO 2024
ISPESYAL NGA ISYU

ANG Paghimakas

Mapasalamaton ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon nga naghimong madaugon niini nga isyu. Sa pagpalambo sa atong *Ang Paghimakas*, giawhag ang tanang tigbasa nga padayong mo-amot og mga balita, piktyur, istorya ug uban pang sinulat. Mangayo sab kami sa inyong mga suhestyon ug komentaryo unsaon pa gyud pagpalambo ang atong bantalaan.

angpaghimakas@protonmail.com

negrosrevportal.wordpress.com

AP Kaundan

Pait nga pagtrabaho sa tam-is nga kalamay

ALAS KWATRO PA LANG SA buntag ningmata si Tatay Romeo, 66 anyos nga taga-Cadiz City, para mag-andam alang sa tibuok adlaw nga pagtapas ug pagkarga og tubo. Pareho sab nga oras nga mingbangon si Nanay Celia, 52 anyos, para makapangandam sa pagpang-arima (pag-asayn og klase sa trabaho sa kampo ug lugar nga trabahoan). Mangape, motimo og dyutay ug maniguro og balon para sa ulan-init nga trabaho. Tagsa-tagsa kanila kinahanglang anaa na sa trabahoan alas sais sa buntag.

Naila ang isla sa Negros sa iyang kalidad ug tam-is nga kalamay gikan sa 62 porsyento sa kayutaan sa tibuok isla nga gitamnan og tubo nga moamot sa dul-an 70 porsyento sa tibuok produksyon sa kalamay sa Pilipinas.

Sa sobra ka peligroso nga tibuok adlaw nga pagkarga-tapas ni Tay Romeo, gipakyaw lang sa agalon ang pamuo sa ka-grupo niya sa tapasero sa ₱190 kada tonelada. Maayo kung *milling season* kay makabahin siya og ₱2,000 matag semana, pero katunga na lang niini kung sira-galing gikan sa pakyaw nga pagtrabaho, lakip na ang pagguna.

"Kung sa among panginahanglanon lang kada semana, kulang gayud i-badyet ang among sweldo, makapiyan-piyan lang kami sa galastuhan kung makakuha na sa pensyon," ingon ni Tay Romeo sa pagsubay niya sa iyang galastuhan para sa sulod-balay. Matag semana mogahin siya og ₱500 para sa bugas, ₱350 para sa isda ug bulad, ₱200 para sa uban pang panginahanglanon, ₱1,000 para alawans sa duha ka kolehiyo niya nga mga anak nga gipa-eskwela sa mga kaliwat, ug motigum og ₱500 para sa bulanan nga badyet sa bayad sa kuryente.

Retirado na sa papel si Tay Romeo sa iyang pagtrabaho sa katubhan sukad pa 15 anyos siya. Suwerte kung lantawon si Tatay kay usa siya sa adunay benepisyong SSS ug karon, matag bulan makadawat na siya og ₱3,500 nga SSS pension, apan tungod walay yutang matikad, napugos siyang mopadayon sa pagtapas-karga para mabuhi ang iyang pamilya.

Sa laing bahin sa isla sa Negros sa lungsod sa Toboso, gi-agwanta ni Nanay Celia ang ₱150 nga inadlaw nga suhulan sa tulo ka oras nga pagtrabaho sa katubhan. Sa unom ka adlaw matag semana nga pagtrabaho, dili kaabot og ₱1,000 ang iyang suhulan.

"Kung wala pa nipasaka si Tim Ballesteros og

"Pait..." sundan sa pahina 4

"Rebolusyon..." gikan sa pahina 2

pagpanunog sa mga kakahoyan, ug uban pa. Tuyo niini nga pahilomon ang pakigbisog sa katawhan para sa ilang katungod ug pag-abog sa katawhan para gawasnon ang pagsulod sa mga negosyo sa dagkung agalong yutaan ug dagkung komprador kakunsabo ang mga langyaw'ng mga korporasyon.

Tungod niini, kinahanglan ang kolektibong pagsukol sa katawhang Negrosanon sa mga *neoliberal* nga atake sa isla sa Negros. Dapat padayon nga pukawon, organisahon ug palihukon ang liboan ka mga mag mag-uuma ug mamumuo sa umahan, mamumuo sa industriya, mananagat, tawong simbahan, tigpanalipod sa kalikupan ug tawhanong katungod, kabus nga taga-dakbayan, tigbaligya, drayber, kabatan-onan, propesyunal, ug uban pang mga apektadong sektor aron dili magmadinaugon ang katuyoan sa imperyalista nga kawaton ang bahandi sa nasud ug pagrabehon ang dunot nga alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga sistema. Ang mga kontra-pyudal ug ekonomikong mga kampanya kinahanglan usab nga isumpay ug ipataas kakuyog ang kontra-pasista ug kontra-imperyalistang mga kampanya para pakusgon ang pakig-away batok sa todo-todong atake sa papet ug pasistang rehimen Marcos Jr.

Dapat mas palig-onon pa sa New People's Army ang determinasyon nga padug-on ang kaaway pinaagi sa liboan ka samad sa lawas ug panalagsang lampos sa ulo aron mapugngan ang pagsulod sa mga langyaw ug lokal nga dagkung mga kampanya sa mga militarisado nga mga lugar. Armasan ang mga Pulang manggugubat dili lang sa pusil, kundili sa kapasidad sa walay hunong ug walay kakapoy nga rebolusyonaryong propaganda ug pag-organisa aron ipunting ang kayugot sa katawhan sa pagdagsa sa AFP ug PNP sa kabukiran.

Kinahanglang matigom ang kusog sa mga masa ug tanang katawhang linupigan ug hinimuslan para sa pag-asdang sa rebolusyon ug pag-angkon sa nasudnon ug katilingbanong kagawasan. Ang rebolusyon lamang ang tinuod ug malanaton nga solusyon sa nagkagrabeng ekonomikanhon, pulitikal, pangmilitar ug kultural nga krisis nga mugna sa paghari sa imperyalismong US sa nasud kakunsabo ang lokal nga nagharing hut-ong. AP

"Pait..." gikan sa pahina 3

₱15 sa inadlaw human gisunog sa mga NPA ang iyang mga trak (kaniadtong Enero 2023), wala pa gipasakaan ang among mga sweldo," pag-ambit ni Nay Celia. Si Tim Ballesteros ang nangunang asyendero-kumprador sa norte nga bahin sa Negros ug ang nagdikta sa pasweldaunay ug pagpadalagan sa trabaho sa katubhan.

Kabahin si Tay Romeo ug Nay Celia sa gibana-banang 380,000 ka mga mamumuo sa katubhan sa isla sa Negros. Adunay laing 18,000 ka mamumuo sa sentral sa isla nga nagkatag sa 12 (sa 27 sa tibuok Pilipinas) ka mga galingan sa tubo.

Usa sa mga mamumuo sa sentral si Berting, 39 anyos nga taga-Toboso. '*Hooker*' siya sa *transloading* diin idiskarga niya ang tubo gikan sa trak ug ikarga sa *hauler* para ihatod ang tubo padulong sa mga galingan. Gipanag-iyahan sa pinakadakung sentral sa tibuok Asya, ang Victorias Milling Corporation (VMC), ang *transloading* nga iyang gitrabahuan, apan pakyaw gihapon ang sweldohanay sa ₱5 kada tonelada. Sa 20 ka tuig niyang pagtrabaho isip '*hooker*,' kausa ra siya napasakaan og sweldo kaniadtong 2012, sobra dekada na ang milabay nga gipasakaan og ₱1 matag tonelada nga pagdiskarga-karga og tubo.

"Kaswal ra man gihapon mi, walay regular nga '*hooker*' nga akong nahibaluan diri sa Toboso. Pwerti ka init o mabasa mi sa ulan kay hawanan ra ba na ang mga *transloading*," ingon ni Berting. Tungod dili regular nga mamumuo si Berting, wala siya'y nadawat nga mga benepisyo sama sa SSS ug 13th month pay. Makadala og ₱5,000 kada kinsenas si Berting ngadto sa iyang pamilya.

Pwerti ka peligroso ang trabaho sa mga '*hooker*,' sama ni Berting. Galagiting ang adlaw kung init, pwerti ka danlog sa damyo (hagdanan) ug tubo kung ting-ulan. Walay gihatag nga uniporme o bisan unsa nga proteksyon ang kumpanya para kanila.

Sa sunod-sunod nga pagtaas sa presyo sa mga palaliton, wala'y igong usbaw sa suhulan nga nadawat sa mga mamumuo sa uma man o sa pabrika. "Kinahanglan maghiusa ang mga katawhan para masulbad ang problema ug krisis, sama sa mahal nga palaliton ug panginahanglan nga pagpasaka sa suhulan," ang sulti ni Nay Celia. Pagpangutana kung unsa ang gikinahanglan karon sa mga mamumuo, ningtubag si Berting, "pasakaan ang suhulan, kanang naay SSS." Pangabuhian ang singgit ni Tay Romeo, "yuta nga matikad ug insaktong sweldo-benepisyo para mabuhi og husto nga walay gutom."

Gipunting pud ni Tay Romeo nga ang sistema sa pakyaw maoy hinungdan nga gamay lang ang ilang sweldo. "Dili makatarunganon ang pamalakad sa asyenda, ilabi na ang anaa sa kontraktor pagpatrabaho, kasagaran pakyaw lang ang among matrabaho. Gamay ra nga sweldo among makuha matag semana," panapos ni Tay Romeo.

Sila ni Tatay Romeo, Nanay Celia ug Berting ang pipila sa mga nagpasingot ug naghatag sa ilang kusog-pamuo para makahimo og kalamay nga makapatamis sa pagkaon ug ilimnon sa katawhan, apan ang ilang kinabuhi nga nahigot sa katubhan, pwerti kapait. AP

SPLIT program:
Pagbungkag sa paghiusa sa mag-uuma

SA PAGLINGKOD NI MARCOS JR sa poder, gipasiguro niya ang pagpaduso sa mga *neoliberal* nga mga polisiya sa Pilipinas sa mando sa imperyalistang US. Sa hisgutanan sa kayutaan, hingpit nga gipatuman sa rehimen Marcos II ang Support to Parcelization of Land for Individual Titling (SPLIT) nga gipondohan sa World Bank. Gigamit sa iyang rehimen ang SPLIT nga programa aron malingla ang mga mag-uuma ug ma-ilog ang ilang mga kayutaan. Tungod niini, sayon nga mabalhin ang pagpanag-iya niini gikan sa mga mag-uuma padulong sa mga agalong yutaan ug sa mga dagkung komprador burgesya.

Niadtong 2020, gisugdan sa Department of Agrarian Reform (DAR) ang pagpatuman sa SPLIT nga programa. Gipundohan kini pinaagi sa usa ka *loan* sa World Bank sa balor nga ₱20.4 bilyon. Katuyoan sa programa sa SPLIT nga hingpit nga wagtangon ang Collective Certificate of Land Ownership Award (CCLOA) nga gigunitan sa mga agrarian reform beneficiaries (ARBs) paingon sa indibidwal nga pagpanag-iya. Gipasalig usab sa DAR nga sa pag-indibidwalisa sa titulo, mas adunay kasegurohan ang mga ARB nga makapanag-iya og yuta ug mas mapalambo ang ilang panginabuhian sa pagpanguma.

Gitarget sa DAR nga ma-indibidwalisa ang 139,000 ka CCLOA gikan tuig 2020 hangtod 2024 ug anaay plano nga molanat kini sa mosunod nga duha ka tuig. Naglangkob kini sa 1.4 milyones ka ektaryas sa kayutaan nga may 1.1 ka milyones nga mga ARB sa 77 ka mga probinsya. Trese porsyento sab niini ang anaa sa Western Visayas.

Sa isla sa Negros, ang DAR anaa na sa proseso sa pag-*validate* sa mga CLOA sa mga ARB ug pagkahuman niini, mao na ang pagtunga sa mga CCLOA. Adunay opisina sab nga gitukod ang DAR aron mapasiguro ang implementasyon sa SPLIT.

Apan para kang Tatay Kulas, usa ka ARB sa Himamaylan City, Negros Occidental, nadismaya siya sa proyekto sa SPLIT sa DAR. "Ang mga anaa sa gahum ang ninghimo sa mga balaod ug programa nga walay pagtan-aw kung unsay tinuod nga problema namo. Ang proyekto sa SPLIT dili mahimong sulbad sa among giantus sa karon hilabi nga mahal na ang abono ug pestisidyo, barato ang pagpalit sa among produkto ug kulang ang subsidyo para sa *El Niño*," ingon ni Tatay Kulas.

Nagmugna sab og kahadlok kang Nanay Letty sa Kabankalan City, Negros Occidental ang gi-ingon sa Municipal Agrarian Reform Officer sa DAR nga kung dili siya mosugot nga magpailawom sa SPLIT, ang iyang ngalan dili na malakip sa mahatagan og indibidwal nga titulo.

Dugang ni Nanay Letty, "ang SPLIT makaguba sa paghiusa sa organisasyon sa mag-uuma. Kung indibidwal na ang titulo, dili na lisud sa mga nagharing hut-ong ug sa mga agalong yutaan nga linglahon ang mga ARB sa pagbaligya o pagpa-aryendo sa ilang yuta."

Mao sab ang kabalaka ni Delia sa nahisgotan nga syudad nga kung mag-*loan* siya sa bangko gamit ang iyang indibidwal nga titulo isip kolateral, sayon lang nga makuha sa bangko ang iyang yuta kung dili makabayad sa iyang

"SPLIT..." sundan sa pahina 7

Oil palm, ngil-ad nga damgo sa mga mag-uuma

ANG PAGTINGUHA SA "PERMANENTE NGA kalinaw ug malahutayong kalambuan sa gawasnon na sa insurhensya nga mga lugar" ilawom sa rehimeng US-Marcos nagtago sa dulom nga reyalidad-paghatag og dalan para makagamot ang makadaut nga neoliberal nga mga proyekto. Saksi ang isla sa Negros sa tuman ka tataw nga kadaot nga mamugna dili lang sa kinaiyahan apan labaw sa tanan sa iyang katawhan, ilang mga panginabuhian, ug ilang mga pinuy-anan.

Ang *oil palm* usa ka pang-eksport nga tanum nga nagtubag lang sa kinahanglanon sa langyaw'ng mga imperyalista ug ilang itoy-itoy nga komprador-agalong yutaan. Sa kayutaan sa Candoni, Negros Occidental, adunay naghana nga bangi sa interes ug plano nga mahimong mo-igo sa tibuok isla. Ang kaylap nga pagpananum sa *oil palm* nga gipasigarbo nga tigdala sa kalambuan, nag-unod sa mas dakung katalagman sa pagpangilog og kayutaan, pagkawala sa panginabuhian ug pagkaguba sa kalikupan.

Sa miaging tuig, ang gipanagiyahan sa mga Consunji nga DMCI Corporation kakunsabo ang Department of Environment and Natural Resources (DENR) plano nga hulipan ang 6,000 ka ektarya nga kayutaan sa kabukiran padulong sa plantasyon sa *oil palm.* Gilauman kini nga molanat sa 50 ka tuig (sa inisyal 25 ka tuig ug pwede nga subling madugangan og 25 naman ka tuig). Pipila ka mga pamilya ang nagpadayag sa ilang pagbatok niining proyekto, tungod makamugna kini og kadaut sa ilang panginabuhian ug kayutaan.

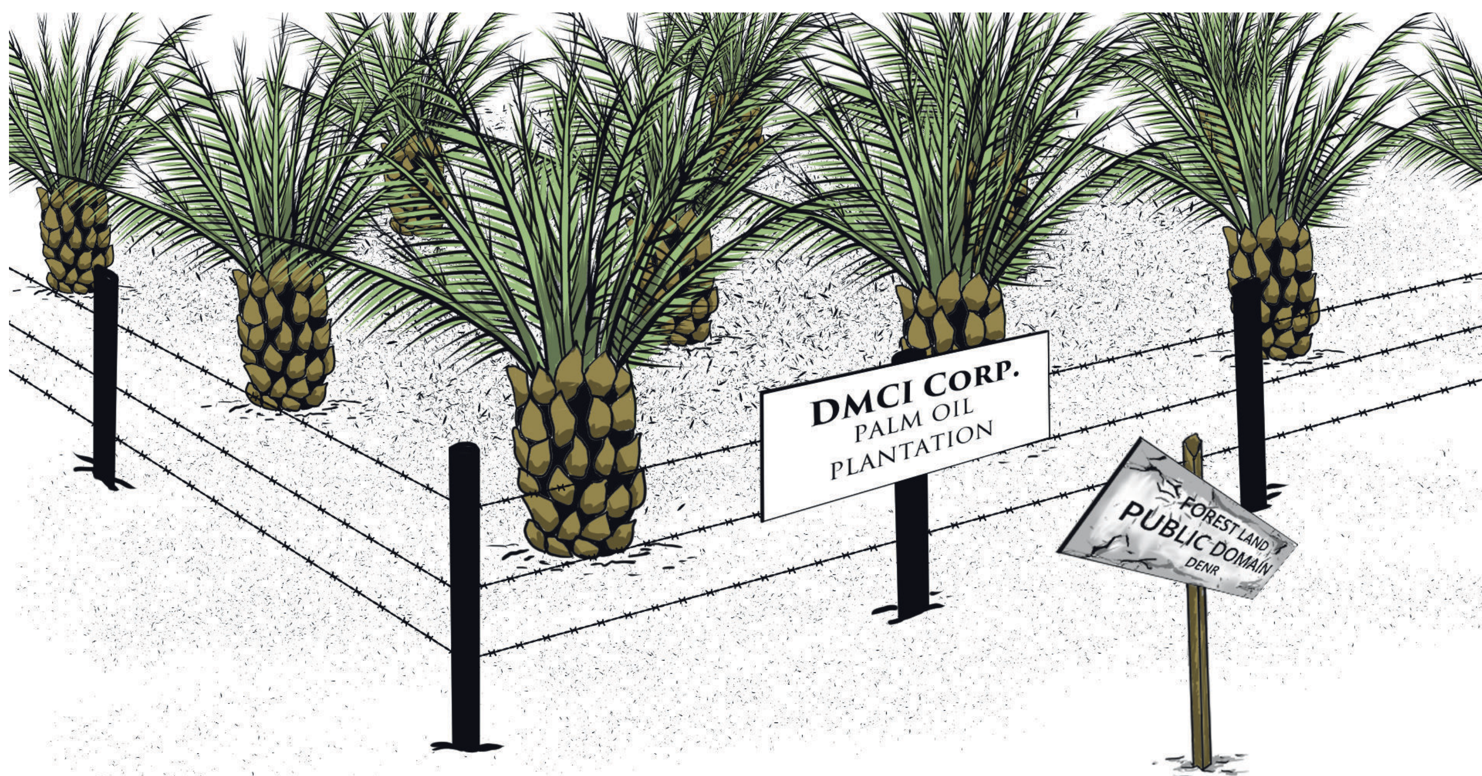
Ang konsehal sa LGU sa Candoni ug tsirman sa komite sa *environment* nga si Dember Catipunan pabalik-balik nga nagyawyaw og reaksyonaryong propaganda nga ang mga pamilya 'segurado nga makaangkon og trabaho ug relokasyon,' ug iyang gitabonan ang kamatuoran nga ang proyekto makamugna og pagpangilog sa kayutaan ug magtulod sa ebakwasyon sa mga mag-uuma ug lumad.

Ang plantasyon sa *oil palm* mahimong panugod sa tuman ka peligrosong pag-usab sa mga kayutaan (*land-use conversion*) sa kabukiran, pagpangilog sa kayutaan, ug pagbag-o sa gamit sa mga kayutaang lasangon nga kasagaran gipuy-an sa mga mag-uuma. Ang industriya sa *oil palm* sama sa Agumil Company sa Palawan ug North Cotabato Oil Corporation sa Mindanao nakadaut sa mga mag-uuma ug mga Lumad, tungod wala sila gitugutan nga mag-"*inter-crop*" (sal-ot sal-ot nga pagtanum) para sa ilang pangkonsomo ug sa esensya nahigot sa pyudal ug alang-alang pyudal nga dagway sa pagpahimulos.

Makamugna kini og grabeng pagdagsa sa mga reaksyonaryong tropa sa lugar. Ang mga *neoliberal* nga mga proyekto katimbang ang Barangay Development Program sa NTF-Elcac nagpanglingla para itanyag sa komunidad ang ilang kaugalingong mga katigayonan sa interes sa langyaw'ng mga negosyo.

Ang mga plantasyon sa pananum nga pang-eksport, sama sa mga plantasyon sa tubo sa isla

"Oil Palm..." sundan sa pahina 7

"SPLIT..." gikan sa pahina 5

utang. Makadugang kini sa iyang problema hilabi na nga may mga anak siya nga nag-eskwela ug ang pagpanguma mao ang ilang panginabuhian.

Wala sab gikalipay ni Manong Fausto ang SPLIT program tungod nahimong biktima siya ug ang ilang komunidad sa pagpanghulga ug pagpangharas sa militar aron pugos nga makumbinse nga mosulod sa kini nga proyekto. Matod niya, "wala man nagbisita sa amoa ang DAR. Mismo ang militar ang gigamit para pugson kami nga mosugot nalang sa SPLIT."

Para kanilang mga ARB ug sa uban pang mga mag-uuma, dili ang SPLIT program ang epektibong makatabang kanila kundili ang libreng pag-apod-apod sa kayutaan ug komprehensibong suportang agrikultural. AP

"Oil Palm..." gikan sa pahina 6

sa Negros, mao ang gigikanan sa mga krimeng ekonomikanhon ug tawhanon. Diri nagtunhay ang mga lain-laing porma sa alang-alang pyudal nga paagpahimulos.

Usa pa gyud ka kinaiya niining "agribusiness venture" mao ang propaganda sa "reporestasyon." Apan ang isla sa Negros saksi niining pagpanglingla, pananglitan ang National Greening Program (NGP) sa DENR nga nagpatanum lang og mga pang-eksport nga kahoy sama sa *manggium*, *gemilina* ug *mahogany*. Sa ulahi, ang kini nga mga erya gipunting para minahon. Sa hisgutanan sa *oil palm*, dili kini para sa reporestasyon.

Ang plantasyon sa *oil palm* usa ka ngil-ad nga damgo nga atubangon sa mga mag-uuma dili lang sa Candoni kundili sa uban pang bahin sa isla. Kini nga *neoliberal* nga proyekto momugna og tuman nga kagutom ug kakabus nga mosugnod sa kadasig para sa rebolusyonaryong pagbag-o. Ang pakigbisog dili lang batok sa plantasyon sa *oil palm*, usa kini ka dungan nga kampanya kontra-imperyalista, kontra-pyudal ug kontra-pasista nga molanog sa tibuok isla sa Negros. AP

Solusyon sa madamo nga "syon"

ni Ka Kat

Subong
Madamo na "syon"
sa mga proklamasyon
para daw
sa rehabilitasyon
sa pigado nga populasyon

Ang humay may taripikasyon
kag tubo nga importasyon
para daw sa proteksyon
sa mangunguma kag mamumugon
pero sa gihapon,
adlaw-adlaw gakonsumisyon

Tubi kag kuryente,
Bulong kag bisan ang twisyon
Presyo nga gataas
Makataas man sa altapresyon
Iupod pa ang sa dyip
nga modernisasyon

Baybay may reklamasyon
para damo daw magbakasyon
Pero ang maligsan
Wala tadlong nga relokasyon
Pangabuhian madula
Sa ngalan sa turismo kag atraksyon

Dugangan pa sa mina
Kwari, dam kag mga plantasyon
Ang lasang mahalitan
Magkadegradasyon
Pero bahala na daw nga mulala ang polusyon
Basta may bulawan nga makutkot
Sa duta nga gin-ilog sa dumuluong
kay dako bulig pag eleksyon

"Solusyon..." sundan sa pahina 8

Pagkutkot sa minahan sa kabukiran, pagkutkot sa lubnganan sa mga Negrosanon

GATASAN SA LANGYAW'NG KAPITALISTANG KUMPANYA ang mga alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga nasud sama sa Pilipinas. Nahigot kini sa mapig-oton ug mapahimuslanong mga balaod pang-ekonomiya ug pampulitika nga labaw nga nagpaantus sa kinabuhi sa katawhang Pilipino. Nabutang sa baba sa kamatayon ang panginabuhian sa katawhan (mga mag-uuma ug mamumuo sa uma sa kabukiran) samtang nagkupot og naglagting nga binilyong ganansya ang mga dagkung komprador burgesya-agalong yutaan sa mga *neoliberal* nga proyekto susama sa operasyon sa mina nga ningsuyop sa bahandi sa kayutaan sa nasud.

Usa ang isla sa Negros sa gipanalanginan sa abunda nga kinaiyanhong bahandi ug tabunok nga kayutaan. Ang kabukiran ang gisaligan sa katawhan sa ilang panginabuhian aron matubag ang kinahanglanon nga mabuhi. Apan, nahimong babag sa ilang pagpanginabuhi ang pagsulod sa dagkung langyaw'ng kumpanya sa mina sama sa Midan Corporation nga target kutkoton ang kabukiran sa mga barangay sa San Francisco, Milagrosa, Fatima, San Pedro, tanan sa Sta. Catalina, Negros Oriental ug uban pang mga barangay sa utlanan sa mga lungsod sa Santa Catalina, Siaton ug Valencia, Negros Oriental.

Target sa Midan Corporation, usa ka Korean nga kumpanya, nga bungkagon ang 844 ektarya nga kayutaan. Nagsugod ang operasyon niadtong tuig 2022 pinaagi sa gigunitan nga *permit* sa proyekto nga gi-aprobahan sa Mines and Geosciences Bureau (MGB) sa Department of Environment and Natural Resources (DENR) niadto pang tuig 2018. Apan nahibaloan nga wala kini permit gikan sa gubyerno prubinsyal ug lokal nga panggamhanan ug walay gipahigayon nga konsultasyon sa publiko.

Nanguna nga panginabuhian sa mga mag-uuma sa lugar ang produkto gikan sa tinanom nga lubi, mais, humay, saging ug luy-a nga gikabalak-ang kutkoton sa dagkung ekipo sa kumpanyang mina baylo sa bulawan, pilak, copper ug uban pang minerales

"Pagkutkot..." sundan sa pahina 9

"Solusyon..." gikan sa pahina 7

Diba,
sobra kadamo nga syon?
Mga panginto kag imbensyon
Ang bug-os nga termino?
Neoliberalisasyon
Liberalisasyon
Pribatisasyon
Deregulasyon
Denasyunalisasyon
Para sa dumuluong nga atraksyon
Imperyalistang interbensyon
Nga puno man sang korapsyon

Amo man ang rason
Sa nagalala nga pasismo
Kag militarisasyon
Para masiguro
Nga indi mapunggan
ang interes
sa nagahari nga paksyon

Ang resulta,
gutom, patay,
kag konsumisyon
sa pumuluyo nga
bisan ang simple nga mabuhi
daw imposible na nga misyon

Kasaysayan ang aton leksyon
Para malampuwasan
Ang kabudlayan kag tensyon
Pabaskugon ang organisasyon
Kag ang kolektibo nga aksyon
Wala lain nga -syon
Ang makapirde sa ila madamo nga bersyon
Ang solusyon?
Armado nga rebolusyon. AP

"Pagkutkot..." gikan sa pahina 8

pang-eksport.

Tungod sa kabalaka sa lumulupyo sa kadaut nga mamugna sa dakung eksplorasyon sa kumpanya, nagpahigayon og kolektibong paninguha ang mga residente pinaagi sa paglunsad og mga rali protesta kauban ang mga upisyal sa munisipyo ug barangay sa Santa Catalina niadto lang Abril 12 niining tuiga, batuk sa nagpadayon nga eksplorasyon niini sa Sityo Tarug, Brgy. San Francisco sa maong lungsod. Sa wala pa kini, naghimo og *joint resolution* ang mga lumulupyo sa pipila ka lugar nga nalangkob sa erya nga minahon para ipanawagan ang hinanaling pagpahunong sa eksplorasyon sa mina sa dili pa mahimong *full-scale* (hingpit) ang operasyon nga makadaut sa lumulupyo ug kalikupan. Mahinumduman nga gideklara na sa konseho sa munisipyo ang Sityo Tarug isip lugar para sa eko-turismo. Napunting usab kini isip *watershed area* nga may abunda nga biodiversity, busay, ug sistema sa langub, ug pinuy-anan sa liboan ka *fruit* ug *vampire bats.*

Susama na lang kang Tatay Pedro, usa ka mag-uuma sa lugar, adunay asawa ug tulo ka mga anak, nga nabalaka sa kadaut sa mina sa iyang panginabuhian. Nananom si Tatay Pedro isip usa ka saop nga walay igong kita tungod sa dili makatarunganong bahinay (inupat ang bahinay) maong napugos nga mosulod isip *part-time* nga tigbantay sa minahan para makadugang sa panggasto sa kinahanglanon. Apan sa unahan, nakita ni Tatay nga anam-anam nga naapektohan ang produksyon ug naapil og kabungkag ang yuta nga gitikad sa mga lumulupyo sa lugar nga momugna og dislokasyon sa ilang panginabuhian. Mao nga usa si Tatay Pedro sa daghang nibatok sa pagpadayon sa eksplorasyon sa bulawan para sa mga langyaw samtang giguba ang abundang bahandi sa yuta nga ilang pinuy-anan ug panginabuhian.

Ang kalisang nga gi-atubang karon sa mga lumulupyong apektado sa operasyon sa mina sa pipila ka lungsod sa Negros Oriental ang nahimong mangil-ad na damgo sab sa lumulupyo nga mga kanhing biktima sa mina sa sur nga bahin sa Negros Occidental. Mahinumduman nga kabahin ang mga barangay sa Manlucahoc, Camindangan ug Nabulao sa Sipalay City, Brgy. Damutan, Hinobaan ug Brgy. Gatuslao, Candoni, nga gipangkutkot sa mga dagkung kumpanya sa mina. Padayong naghasol sa lumulupyo ang kadaut sa Lepanto Mining, Colet Mining, Selenga Mining ug Philex Mining. Nahimong malanaton ang epekto niini sa ilang panginabuhian ug sa kalikupan sama na lang sa pagkatiphag sa yuta nga ilang gitikad ug pagligid sa bato paingon sa ilang mga tanom, dili na magamit ang mga atabay ug tinubdan nga sauna gikuhaan og tubig nga ilimnon tungod sa mga gigamit nga kemikal, pagkapatay sa nagkadaiyang klase sa kahoy, tanum ug kahayopan nga nabuhi sa yuta o duol sa suba ug pagkapatay usab sa mga isda. Kabahin usab sa naghatag og kabalaka mao ang pagtakod sa sakit sa panit mugna sa mga hugaw sa minahan nga naghilo sa tubig sa suba nga nakaapekto sa mga residente sa mga barangay sa Mamba-

"Pagkutkot..." gikan sa pahina 10

Ang kamatuoran sa likod sa reklamasyon: paghikaw sa kinabuhi ug mga panginabuhian

'*INFORMAL SETTLERS*' O ANG MAS nagpaka-ubos nga termino nga 'iskwater' ang kasagaran nga gigamit sa reaksyonaryong gobyerno aron ihulagway ang mga komunidad sa kabus nga nagpuyo sa syudad. Apan, kinsa ang tinuod nga nangdaut sa kayutaan ug nang-abog sa mga lumulupyong lumad sa kasyudaran? Gani, ang mga langyaw'ng kompaniya ug ilang mga lokal nga kasosyo mao ang tinuod nga iskwater.

Mao kini ang nahitabo sa isla sa Negros kung sa diin ang mga pribadong kompaniya nga gipanag-iyahan sa mga dagkung komprador ug mga burukrata gi-atake ang mga kabus nga taga-dakbayan ug mga komunidad nga duol sa baybayon. Sa luyo sa karaang promisa sa "kalambuan" ug "mga ekonomikanhong oportunidad," gidasmagan sa mga dagkung negosyo ang kinabuhi ug panginabuhian sa liboan ka mga pamilya para ipatuman ang proyekto sa reklamasyon nga sa unahan, tukuran og mga edipisyo, sentro sa komersyo, pantalan ug uban pa subay sa polisiya sa neoliberalismo.

Sa mga barangay sa Pahanocoy ug Banago sa syudad sa Bacolod, tumong sa mga proyekto nga giduso nilang Jerry Sy ug Engr. Andre Taculod ang reklamasyon sa yuta ug pagtukod og mga negosyo. Tuyo ni Sy nga magtukod og pipila ka mga *mall*, mga pantalan, *shipyard* ug uban pang mga establisemento. Pero, kining mga proyekto makaapekto sa dili moubos sa 10,000 ka indibidwal nga nagpuyo sa maong lugar.

Samtang, ang Brgy. Tinago sa Dumaguete City gustong himuon ni Mayor Remulla nga usa ka stadium nga adunay *swimming pool* nga sama sa gigamit sa Olympics. Nangandoy si Remulla nga ipahigayon ang Southeast Asian Games sa Dumaguete sa umaabot. Libo-libo ka mga kabalayan ang hapit na nga i-demolis. Sa pagsugod sa reklamasyon, kinahanglan pang iliso sa mga mananagat ang ilang mga sakayan tungod gibabagan na sa lokal nga gobyerno ang agianan para sa reklamasyon.

Si Nong Jasper, usa ka mananagat sa Banago, walay regular nga kita tungod nagsalig ang pangisda sa panahon. Kasagaran, dili kaigo ang iyang kinitaan nga ₱300 sa usa ka adlaw para sa batakang panginahanglan sa iyang pamilya diin anaay tulo ka mga anak nga nag-eskwela.

Susama sab ang sitwasyon ni Manang Myrna nga usa ka *sidewalk vendor* ug nagpuyo sa Pahanocoy sa sulod sa lima na ka tuig. Pinakamaayong adlaw na kon mokita siya og ₱200 sa pagbaligya og isda sa daplin sa dalan. Apan ang iyang kinitaan dili paigo para makapalit og pagkaon para sa iyang pamilya, maong mapugos usab nga mangutang para mabuhi.

"Ang kamatuoran..." sundan sa pahina 11

"Pagkutkot..." gikan sa pahina 9

rato, Cabadiangan ug Manlucahoc, sakop sa Sipalay City.

Nahimong katalagman sa kinabuhi sa lumulupyo ang paglitik sa yuta nga mugna sa minahan nga hangtod karon suliran nila tungod kay wala gitagaan og solusyon sa lokal nga kagamhanan sa syudad ug wala magtagad ang dagkung kumpanya sa kadautan nga ilang gipasa sa katawhan.

Samtang nagpadayon ang pagkaylap sa ekonomikanhon ug pulitikal nga gahum sa nagharing hut-ong kakonsabo ang mga binayrang burukrata ug pwersang militar, gidahom sa katawhan ang pagkahurot sa kinaiyanhong bahandi sa nasud. Nagkadaku ang ganansya sa mga langyaw'ng kapitalista nga baylo sa kadaut ug katalagman sa kinabuhi ug panginabuhian sa katawhan. Sa taas nga kasinatian sa isla sa Negros kabahin sa pagkontrol sa kinaiyanhong bahandi ug pagpangilog sa yuta, mahukmanon ang kusog sa katawhan sa pag-atubang niini.

Mahinungdanon niining higayona ang pagduso sa masa sa makatarunganong pakigbisog para sa pag-angkon og yutang panginabuhian, makatawhanong kondisyon sa pagtrabaho, kinabuhing gawasnon sa mga katalagman nga mugna sa makadaut nga mga operasyon sa mina ug pagpahunong sa pasismo ug terorismo sa estado sa katawhan sa kabukiran man o sa kasyudaran. Bugtong nga kusog sa katawhan kadungan sa padayong pag-asdang sa armadong rebolusyon ang solusyon sa nagkagrabeng pagpamig-ot ug pagpahimulos sa katawhan. AP

"Ang kamatuoran..." gikan sa pahina 10

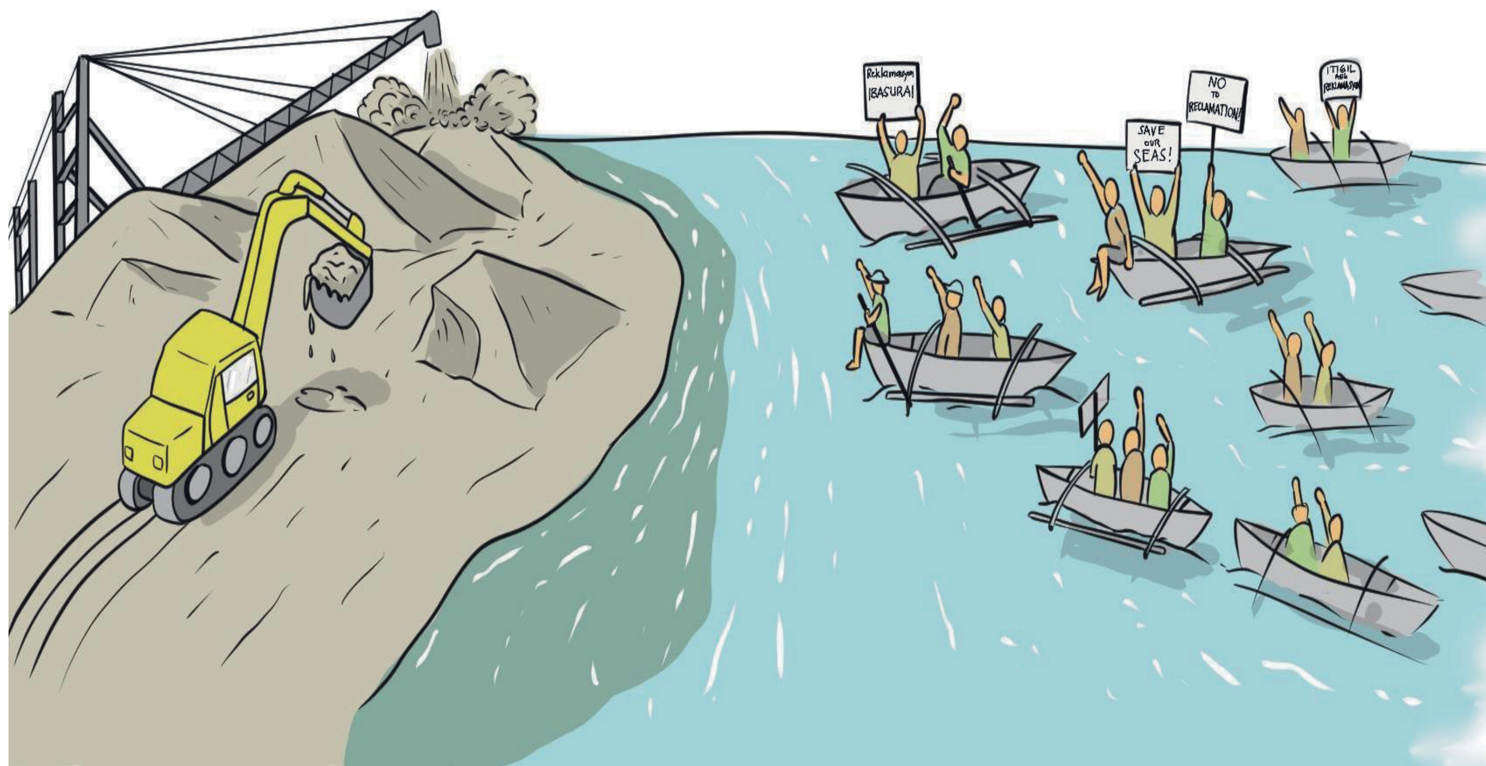
Si Mercy, gikan sa Brgy. Tinago, usa ka kontraktwal nga empleyado sa gobyerno. Gipaigo niya sa adlaw-adlaw'ng galastuhan ang ₱10,000 nga gitigum nga minimum niyang sweldo ug kita sa iyang bana isip tibuok panahon nga mananagat matag bulan. Mahurot lang kini human makabayad sa mga yutilidad susama sa tubig ug kuryente, ug makapalit og mga kinahanglanon nila sa adlaw-adlaw.

Puno sa kabalaka ang mga lokal nga residente kung giunsa gipanindot sa lokal nga gobyerno ang proyekto sa reklamasyon nga makaapekto sa lumulupyo. Kung mapahigayon ang kining mga proyekto sa mga syudad sa Bacolod ug Dumaguete, ang mga sama ni Jasper, Myrna, Mercy ug liboan pang mga lumulupyo ang mawad-an og trabaho tungod giguba ang sobra dekadang tinubdan sa ilang panginabuhian.

Dugang pa, ang kining mga proyeto nagmugna og alarma sa mga *environmental group* tungod sa kadaku sa kadaut niini sa mga tanom ug hayop sa kadagatan. Ang "Smart City," usa pa ka proyekto sa Dumaguete nga gipasiugdahan sa EM Cuerpo Inc. nga adunay kadakuon nga 174 ka ektarya ang momugna og hingpit nga kadaut sa mga koral, katunggan ug upat ka *marine protected areas*.

Komon niining maong mga proyekto ang walay pormal nga proseso sa pangpublikong konsultasyon ug pagkamatinud-anon sa katawhan, nagpapaspas kini sa pagpatuman sa interes sa mga negosyante. Kasagaran nga nagpasagad ug kakonsabo ang mga dagkung kumpaniyang mga institusyon sa gobyerno sama sa DENR ug mga LGU. Sikreto silang mingbulsa og kikbak ug ninghimo og uban pang mga korap nga iskema aron ipasiguro nga ang kining mga proyekto dili mababagan sa pagbatok sa katawhan.

Apan, ang mga lumulupyo sa Brgy. Banago ug Pahanocoy sa Bacolod ug Brgy. Tinago sa Dumaguete kauban sa kadaghanan adunay hiniusang panawagan: "Batokan ang neoliberalisasyon!," "Dili motugot sa reklamasyon!" ug "Panalipdan ang kinaiyanhong bahandi!" Ang mga organisasyon sa katawhan sama sa No to 174 Alliance, Save Tinago Alliance ug Bacolod Against Reclamation Movement nagtigum sa mga kabus nga taga-dakbayan, mga tawong simbahan sa nagkadaiyang kongregasyon, mga siyentista, mga tigpanalipod sa kalikupan ug tawhanong katungod, mga estudyante, mga abogado ug uban pang mga propesyunal aron maghiusa ug manawagan sa pag-batok sa reklamasyon ug sa *neoliberal* nga agresyon nga nagdala og peligro sa mga komunidad sa baybayon ug sa kalikupan. AP

Peke nga kalambuan sa "Super City"

DETERMINADO ANG NEGOSYANTE UG MAYOR sa Bacolod City nga si Albee Benitez sa iyang ambisyon nga himuon ang Bacolod City nga "*Super City*," usa ka lakang nga dugang molubong sa syudad sa sulod sa gambalay sa agresibong *neoliberal* nga polisya.

Sa miaging tuig, nahimong bililhon ang papel niining naratibo sa deklarasyon sa Bacolod City isip "*insurgency-free*" pinaagi sa Regional Joint Peace and Security Coordinating Council (RJPSCC)-Western Visayas. Kini nga pamahayag maingon nga estratehikal nga nagsumpayanay sa ilang mga paninguha nga mohimo og ilusyon sa usa ka "malinawon" nga syudad, sa katuyoan nga makadani ug dagkung pamuhunan.

Taliwala sa enggrandeng panan-awan mao ang tataw nga kamatuoran: mabiyaan ang interes sa liboan ka mga drayber sa dyip, kabus nga taga-dakbayan, mananagat, ug halapad nga batakang masa sa walay hunong nga pagtinguha sa "kalambuan" nga nakadisenyo para sa langyaw'ng pamuhunan, dagkung komprador burgesya ug mga agalong yutaan.

Sa mata sa neoliberalismo, ang mga batakang serbisyo sa katawhan gitugyan sa mga kamot sa mga dagkung negosyante. Sa Bacolod City, gipapaspas ni Albee Benitez ang pagpribatisa sa mga yaweng serbisyo—tataw kini sa kalit nga pag-endorso sa usa ka Joint Venture Agreement (JVA) tali sa Central Negros Electric Cooperative Inc. (CENECO) ug sa gipanag—iya ni Razon nga MORE Power niadtong Hulyo 3, 2023.

Kini nga desisyon nagmugna og kayugot ug mga protesta sa mga konsumidor. Tungod sa desperasyon nga maangkon ang dakung ganansya kung diha na sa iyang kamot ang kontrol sa serbisyo sa kuryente, gimaniobra sa More Power ang plebisito ug botohay.

Sa karon, gi-aprobahan sa Senado ang balaodnon nga magtugot sa prangkisa sa Negros Electric and Power Corporation (NEPC), nga mao ang *joint venture* tali sa MORE Power ug CENECO. Gilauman nga kung matuman ang maong pribatisasyon, hapit na ang pagpapahawa sa 420 ka mga mamumuo. Susama kini sa nahitabo sa miagi sa Bacolod City Water District (BACIWA) nga ningresulta sa dili makatarunganon nga pagpahawa sa 57 ka mga empleyado.

Dul-an sa upat na ka tuig human nga gigunitan sa mga Villar ang pagkontrol sa BACIWA pinaagi sa Prime Water. Ang mga kunsomidor nagpabiling dili kontento tungod sa balik-balik nga mga isyu susama sa hugaw nga tubig ug dili maayong kalidad sa serbisyo. Dugang pa, bisan naa nay desisyon sa Civil Service Commission (CSC) Region 6 nga nagpabor sa pagpabalik sa trabaho sa mga gipapahawang mga empleyado, wala gyud giila sa mga Villar ang desisyon.

Ang nasudnong pagduso nga wagtangon ang mga tradisyunal nga dyip pinaagi sa pugos nga konsolidasyon sa mga indibidwal nga prangkisa nakaapekto sa sobra 2,500 ka mga drayber sa Bacolod City. Pinaagi sa City Ordinance 966 o Local Public Transport Route Plan (LPTRP), ipatuman ang "usa ka ruta, usa ka prangkisa" nga naghatag og pabor sa mga korporasyon o kooperatiba nga may katakos nga makapanag-iya og 15 o mas sobra pa ka mga yunit sa modernong dyip.

Si Bert, 22 ka tuig na nga drayber, nahadlok sa umaabot sa iyang pamilya nga adunay lima ka myembro. Hayskul lang ang iyang naabot sa pag-eskwela ug dili siya kahibalo kung unsa ang himuon kung mawala na ang

"Peke..." sundan sa pahina 13

"Peke..." gikan sa pahina 12

tradisyunal nga dyip.

"Klaro na nako nga ang paglambo nga giingon ni Mayor para lang sa iyang mga amigo, dili para namong mga kabus," matod ni Bert.

Ang usa pa ka nangunang programa ni Mayor Benitez mao ang Yuhum Village sa Brgy. 8, ug mga barangay sa Vista Alegre ug Banago nga kabahin sa Pambansang Pabahay para sa Pilipino (4PH) nga programa ni Marcos Jr. Ang Yuhum Village giila nga usa ka mahinungdanong lakang sa reaksyonaryong gobyerno, nga giplanohang mag-*turn-over* og 300 ka yunit sa mga balay niining tuiga.

"Unsaon nato nang pabalay ni Albee kung dili sab namo maarangan ang bulanan niana. Kulang pa para sa among pagkaon ang kita namo sa matag adlaw," ingon ni Bebot, usa ka tigbaligya og isda ug adunay lima ka anak, nga naggikan sa Brgy. Banago. Ang pasiuna nga sarbey sa *local government unit* (LGU) para sa proyekto sa pabalay nagtakda og binulan nga abang nga ₱2,500 kada yunit.

Usa ang balay ni Bebot sa 22 ka mga panimalay nga unang madislokar sa nagkaduol nga proyekto sa reklamasyon sa daplin sa baybayon sa Brgy. Banago nga naglangkob sa liboan ka ektarya, nga giplanohan nga idebelop isip internasyunal nga pantalan ug mga sentro sa negosyo. Ang bana ni Bebot ang usa sa sobra 2,000 ka mga mananagat nga mawad-an og panginabuhian.

Gani, dapat timan-an nga ang handum ni Mayor Albee nga "*Super City*" saad nga gisulti sa usa ka burukrata kapitalistang gikan sa pamilya nga na-adunahan pinaagi sa kroniyismo ni Marcos. Sa kamatuoran, ang iyang handum nag-unod sa pagsakripisyo sa syudad ug iyang lumulupyo sa altar sa hakog nga korporasyon.

Ug kung ang halapad nga masa mobatok niining mga polisiya, ang mga ideyologo sa reaksyonaryong gobyerno mopasangil kanila nga mingbatok sa "kalambuan." Apan walay tinuod nga kalambuan ilawom sa atong nagtunhay nga alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga katilingban. Kini nga kamatuoran nagpakita sa pagkadinalian ug pagkahusto sa atong panawagan para sa nasudnong industriyalisasyon. Ang tinuod nga kalambuan maangkon lamang kung ang masang anak-sa-buhat, imbes nga ang mga langyaw'ng korporasyon ug ilang mga lokal nga komprador, mao ang modumala kung unsaon paggamit ang mga kahinguhaan aron motubag sa mga kinahanglanon sa katawhan. AP

Neoliberalismo: kontrata nga magapatay sa tawo!

ni Ka Haraya

Isa ka higayon,
siya ang nagmadinalag-on
naglibot, nanglugayawon
sa luwas sang pungsod
naglingaw-lingaw, nagbakasyon
negosyo gali ang matuod nga intensyon
gintanyag ang matahum nga lalantawon,
bukas nga merkado para sa dumuluong,
mga pinoy para sa barato nga kusog-pamugon,
malapad nga duta para sa pangapital nga handum
proyektong imprastraktura, reklamasyon,
ekoturismo, mina kag plantasyon;

Padayaw niya,
madamo siya sang nakuha nga imbestor
magapasulod sang madamo nga proyekto
magapasanyog kuno sa palangabuhian sang tawo
kag pagpauswag sang pang-gubyerno,
apang ilusyon lang ang pahamot nga mga tinaga
laye pang-ekonomya kag pampulitika
ligwa nga ginpauyatan sa kapitalista;

Nagtililipon ang mga uhaw sa ganansya
nagapirma sang mga kasugtanan kag kontrata
nagahigot sa pungsod sa agalon nga imperyalista
pautang gali ang kuno ayuda
pagpasulod sang negosyo,
produkto man ukon pinansya
pagabawi-on sa pagsuyop sang binilyon nga kita
gikan sa aton manggaran nga kadagatan, suba ukon duta,
mayor nga kuluhaan sang produktong

agrikultura
gikan sa barato kag hilaw ginamanupaktura
padulong sa mahal kag human na nga produkto
ang pungsod nagserbe nga ila talambakan nga merkado;

Bukas palad sa dumuluong nga pautang,
sa idalom sang neoliberalismo nga patakaran
manggad sang pungsod pagusto nga ginakup-an
pumuluyong Pilipino naga-antus, ginapigos,
tungod sa kasugtanan nga sa aton nag-gapos
pagpang-ulipon ang naaguman
gina-agaw ang duta nga aton palangabuhian,
ginapalayas sa dutang puluy-an,
gutom kag kapigaduhon ang aton nadangatan
mangunguma sang pungsod sa duta gindingutan
agud hawanan ang dalan
para sa mga dambuhala nga ekwipo sang minahan
kag pribado nga proyekto nga ila ginapadihotan
apang ang katalagman kag kalamidad sang kinaiyahan
pumuluyo sa lugar amo ang maperwisyohan;

Nagapanguna nga pampublikong kinahanglanon
ginahingabot sang pribado nga korporasyon
agud nga sigpoton kutob sa mahugakom
pagusto sa pagpasaka sang presyo
nga indi na kontrolado sang gubyerno
pampubliko nga serbisyo
nahimo na nga negosyo
Kasubong sang tubig kag kuryente
nga target sang JVA,
sa kubay sang dalagku nga burgesya kag burukarata
60 porsyento nga bahin sa kita,
sila ang gapanag-iya;

Pati ang transportasyon
tuyo nga sudlon sang dalagko nga korporasyon
prangkisa sang drayber kag opereytor
pwersahan nga konsolidahon
tradisyunal nga dyip nga hari sang dalanon
pagabuslan sang Euro-4 nagabili sang kapin 2 ka milyon
sa pagparada sang makidumuluong nga programa
modernisasyon nga magapatay sa ila mga pamilya;

dagway sini ang sektor sang komunikasyon
sa diin madugay na nga napaidalom
sa balayon sang pribatisasyon
indi malayo nga pati ospital kag eskwelahan
amat-amat nga maagaw sang sakon nga pagdumalahan
pagdula sang libre nga balayran
para mga pobre nga pumuluyo nga wala sang ikasarang
serbisyo sa pumuluyo himuon nga galatasan;

Neoliberalisasyon,
dagway sang kontra-pumuluyo nga solusyon
tikang sang nagabulos-bulos nga administrasyon
nagapalala sa kagaruk sang nagahari nga pundasyon
sang agalon mayduta kag dalagku kumprador burgesya
pagahusgaran sang nagahimakas nga masa
magadala sang handum sang demokratiko nga pwersa
wasakon ang malapyudal kag malakolonyal nga sistema
kadungan sa pag-angkon sang matuod nga kalinong,
kahilwayan kag demokrasya! AP

